

Mezinárodní vztahy

Filip Sommer, Ph.D.
Filip.Sommer@cevro.cz

25 | 10 | 2025

O předmětu – jednotlivá témata

1. Povaha, předmět a metody disciplíny mezinárodní vztahy – 25. 10. (Dr. Sommer)
2. Moc a bezpečnost v mezinárodních vztazích – 25. 10. (Dr. Sommer)
3. Aktéři – (národní) stát kontra nestátní aktéři (IGO, NGO atd.) – 25. 10. (Dr. Sommer)

4. Mezinárodní systémy a režimy – 29. 11. (Dr. Sommer)
5. Globalizace a současné výzvy mezinárodní politiky - lidská práva, rozvoj atd. – 29. 11. (Dr. Sommer)
6. Ekonomické a sociální aspekty mezinárodního systému – 29. 11. (Dr. Sommer)

7. Konflikty v mezinárodních vztazích a jejich řešení – 19. 12. (Mgr. Železný)
8. Zahraniční politika a proces rozhodování – 19. 12. (Mgr. Železný)

9. Realismus a neorealismus – 20. 12. (Mgr. Železný)
10. Liberalismus a neoliberalismus – 20. 12. (Mgr. Železný)
11. Sociální konstruktivismus – 20. 12. (Mgr. Železný)
12. Kritické teorie – 20. 12. (Mgr. Železný)

Více o výstupech

- Seminární práce (5–7 normostran) na zvolené téma - **normostrana 1 800 znaků včetně mezer**
- **Termín odevzdání 11. 1. 2026 23:59 do IS (složka připravena)**
- **Aplikace konceptu/teorie na konkrétní dění**
- **Může se jednat jak o aktuální, tak o historické téma**
- **Např.**
 - Realistická politika amerických neokonzervativců po roce 2003 – George Bush a válka proti terorismu
 - Liberalismus OSN v praxi – současné dění
 - Konstruktivistické pojetí zahraniční politiky Německa po roce 1945
 - Současný realismus Izraele

Práce by měla obsahovat

- Titulní stránku s názvem práce, vaším jménem a ročníkem
- Citace (buď pod čarou nebo v závorkách)
- Zdroje (alespoň 5 zdrojů, v českém, slovenském, anglickém jazyce)
- Alespoň jeden grafický prvek – mapu, graf, obrázek (s popisem a odkazem na tento prvek v textu)
- AI?

1. První velká debata – Idealismus vs. Realismus (1919–1940)

◆ Podstata:

Spor o to, co je podstatou mezinárodních vztahů a jak předejít válkám po 1. světové válce.

- **Idealisté (liberálové)**
 - Věřili v **možnost míru a spolupráce** mezi státy.
 - Důraz na **mezinárodní instituce, právo, morálku a kolektivní bezpečnost** (např. Společnost národů).
 - Klíčová jména: **Woodrow Wilson, Norman Angell.**
- **Realisté**
 - Kritizovali idealismus jako **naivní**.
 - Tvrdili, že politika je řízena **mocí, zájmy a anarchií** – nikoli morálkou.
 - Klíčová jména: **E. H. Carr (The Twenty Years' Crisis), Hans Morgenthau.**

📘 Shrnutí:

Realisté vítězí – svět je anarchický a státy sledují moc a přežití.
(Tento přístup se stal základem pro moderní teorii realismu.)

2. Druhá velká debata – Tradiční vs. Behaviorální přístup (1950–1960s)

◆ Podstata:

Spor o **metodologii** – jak dělat výzkum v MV.

- **Tradiční přístup (klasici)**
 - Důraz na **historii, filozofii, intuici a morální reflexi**.
 - Výzkumník je „interpret“ reality, ne laborant.
 - Klíčová jména: **Hedley Bull, Martin Wight**.
- **Behavioralisté (pozitivisté)**
 - Chtěli z MV udělat „**tvrdou vědu**“ jako ekonomii či fyziku.
 - Důraz na **měření, kvantitativní data, testování hypotéz**.
 - Klíčová jména: **David Easton, Morton Kaplan**.

Shrnutí:

Zrod empirické vědy o MV – obrat k **pozitivismu**, snaha o „vědeckost“.

3. Třetí velká debata – Neorealismus vs. Neoliberalismus (1970–1980s)

◆ Podstata:

Spor o to, zda je možné spolupracovat v anarchickém systému.

- **Neorealisté (strukturalisté)**
 - Navazují na klasický realismus.
 - Mezinárodní systém je **anarchický**, státy usilují o **bezpečnost**, spolupráce je obtížná.
 - Klíčové dílo: **Kenneth Waltz – Theory of International Politics (1979)**.
- **Neoliberálové (institucionalisté)**
 - Připouštějí anarchii, ale tvrdí, že **instituce a režimy mohou usnadnit spolupráci** (např. EU, OSN).
 - Klíčová jména: **Robert Keohane, Joseph Nye** („Complex interdependence“).

Shrnutí:

Obě školy sdílí vědecký (pozitivistický) základ, liší se **mírou optimismu** ohledně spolupráce.

4. Čtvrtá velká debata – Pozitivismus vs. Post-pozitivismus (1980s–současnost)

◆ Podstata:

Spor o povahu poznání a roli vědce – tedy epistemologii.

- **Pozitivisté**
 - Chtějí vysvětlovat svět pomocí **empirických zákonitostí**.
 - Patří sem: neorealismus, neoliberalismus, racionalismus.
 - Realita je „tam venku“, dá se **měřit**.
- **Post-pozitivisté**
 - Tvrdí, že realita je **společensky konstruovaná** – vzniká skrze jazyk, diskurs a moc.
 - Důraz na **interpretaci, identitu, normy, hodnoty**.
 - Patří sem: **konstruktivismus, kritická teorie, postkolonialismus, feminismus, poststrukturalismus**.
 - Klíčová jména: **Alexander Wendt („Anarchy is what states make of it“), Robert Cox („Theory is always for someone and for some purpose“)**.

📖 Shrnutí:

Od „vědeckého měření“ se výzkum posouvá k **porozumění významům, identitám a mocenským diskurzům**.

Celkový přehled

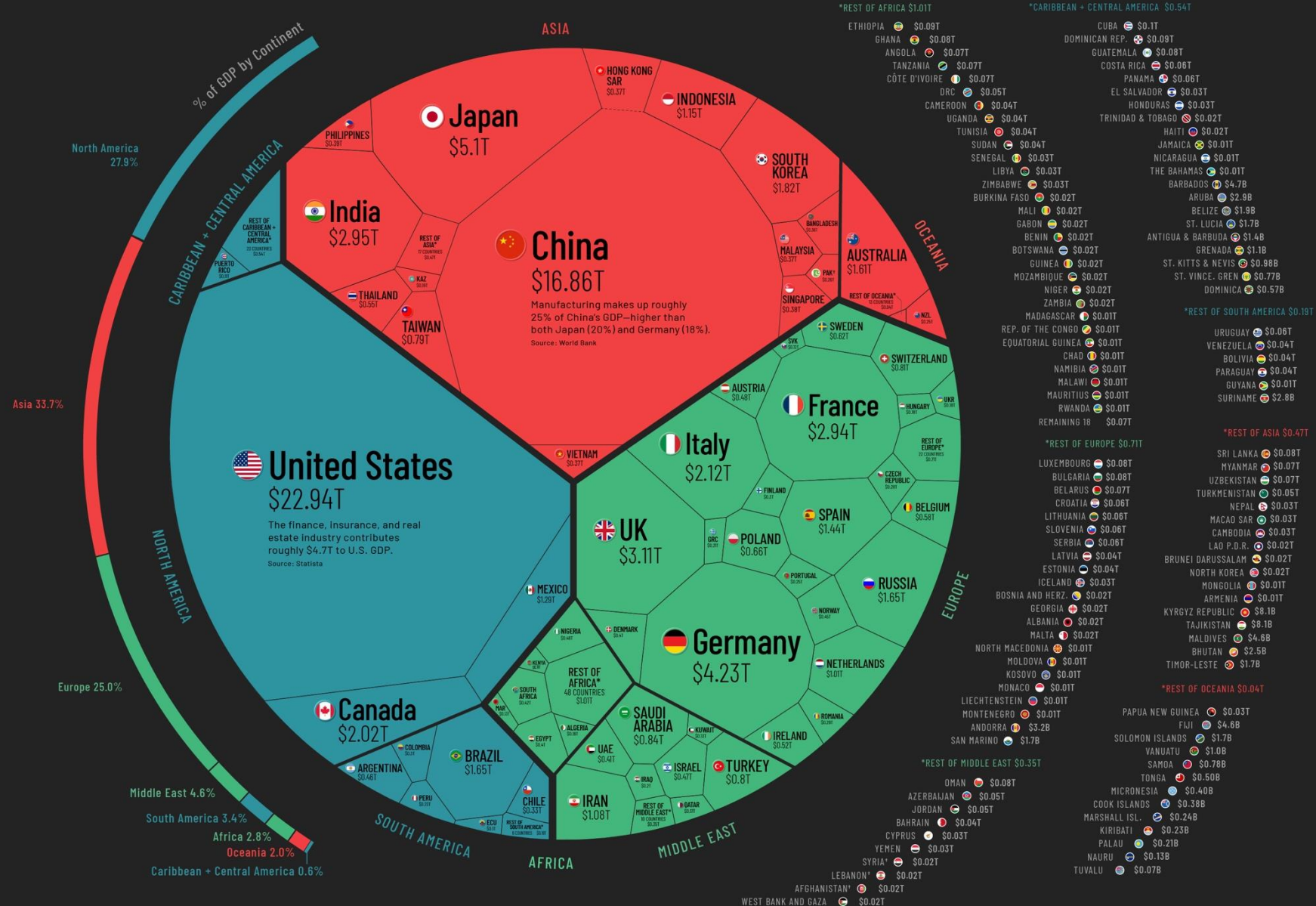
Debata	Hlavní spor	Období	Výsledek / význam
1 Idealismus vs. Realismus	Mír vs. moc	1919–1940	Realismus zvítězil
2 Tradiční vs. Behaviorální	Filozofie vs. věda	1950s–60s	Vznik behaviorálních metod
3 Neorealismus vs. Neoliberalismus	Konflikt vs. spolupráce	1970s–80s	Vznik „neo–neo“ syntézy
4 Pozitivismus vs. Post-pozitivismus	Objektivní fakta vs. konstruktivní významy	1980s–současnost	Pluralita teorií, žádný jasný vítěz

GLOBAL GDP 2021

Gross domestic product (GDP) serves as a barometer for a country's economic health. It measures the total market value of final goods and services produced in a country during a given year.

Together, the U.S. and China account for 42% of global GDP. Here is GDP by country according to IMF estimates.

SOURCE: IMF (2021)

*2021 GDP DATA WAS NOT PUBLISHED BY IMF, SO 2020 DATA WAS USED

VISUALCAPITALIST.COM

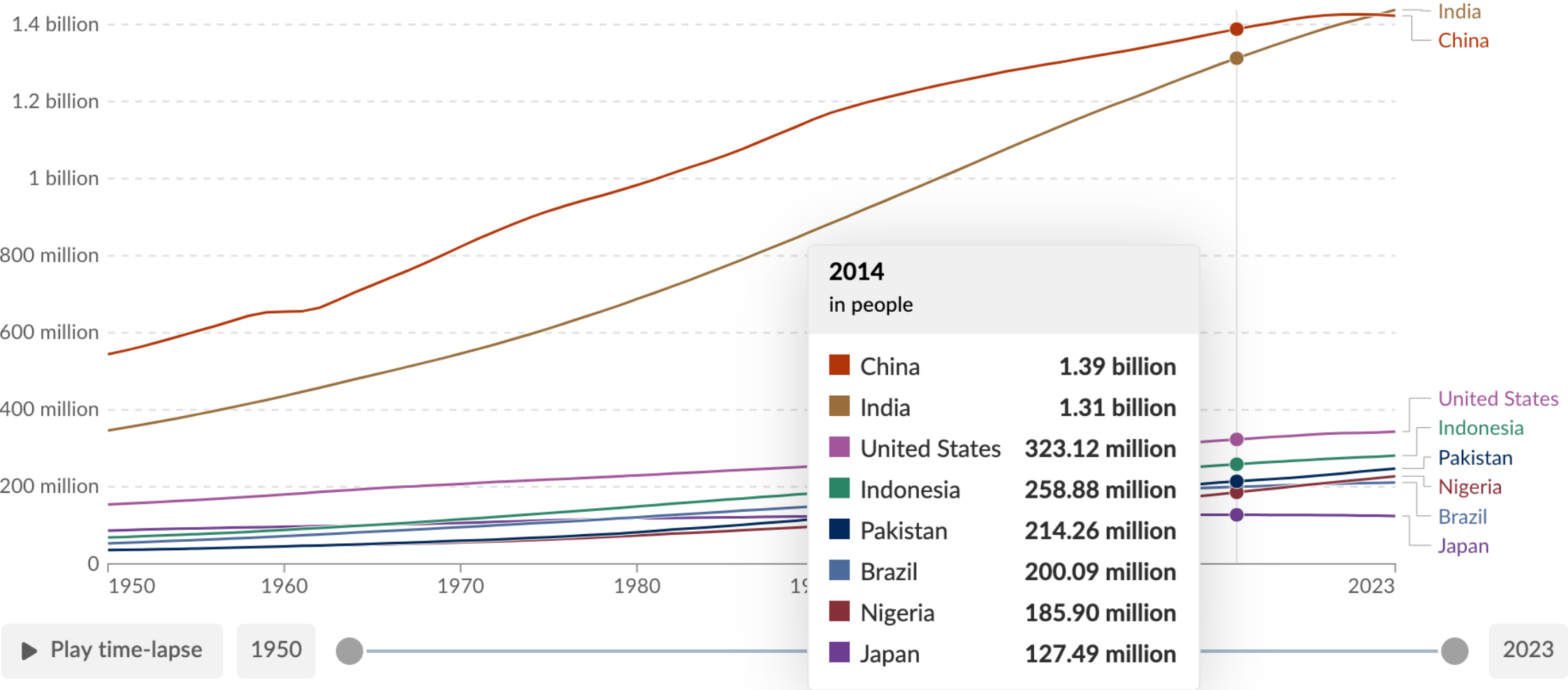
Population, 1950 to 2023

Table

Map

Line

Bar

Data source: UN, World Population Prospects (2024) – [Learn more about this data](#)

Note: Values as of 1 July of the indicated year.

OurWorldinData.org/population-growth | CC BY

Download

Share

Enter full-screen

How do UN Population projections compare to the previous revision?

Our World
in Data

The medium population projection from the UN's World Population Prospects in its 2024 publication, compared to its 2022 revision.

Table

Line

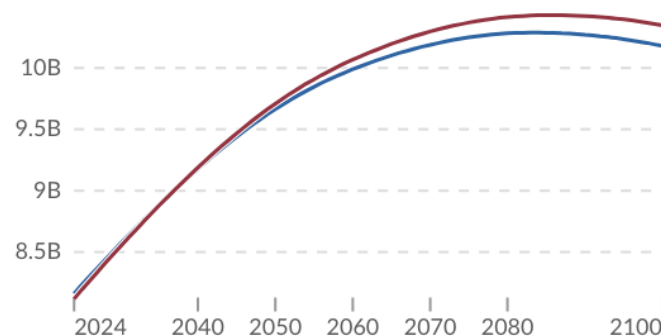
Bar

Edit countries and regions

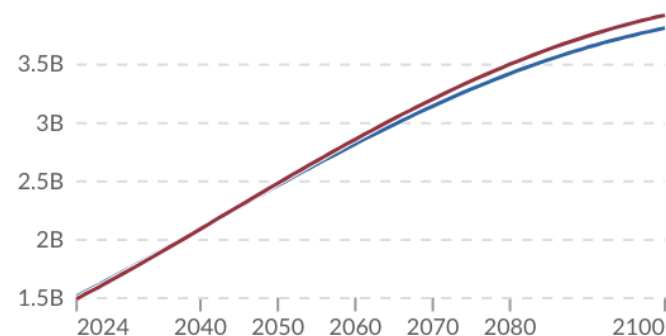
Settings

2022 Revision 2024 Revision

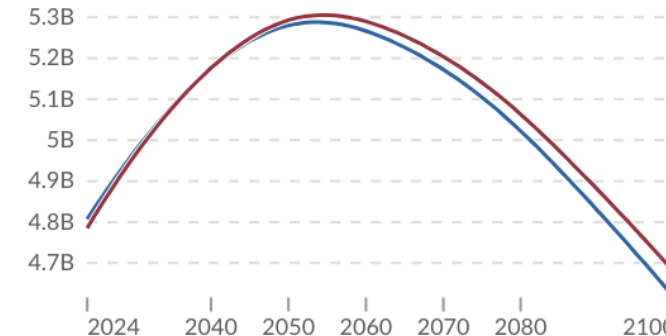
World

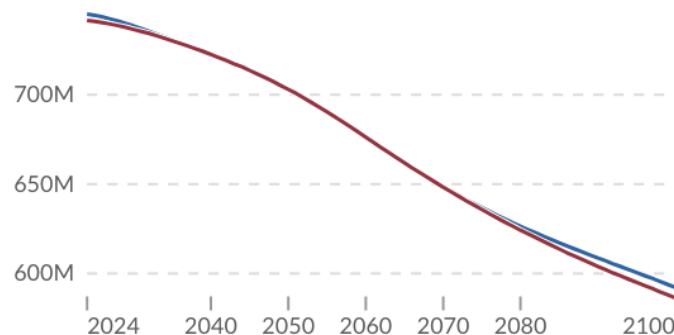
Africa (UN)

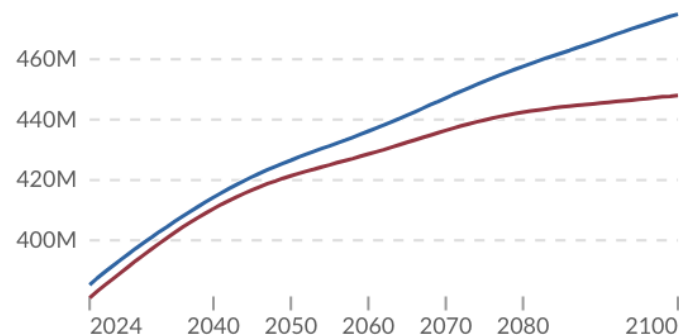
Asia (UN)

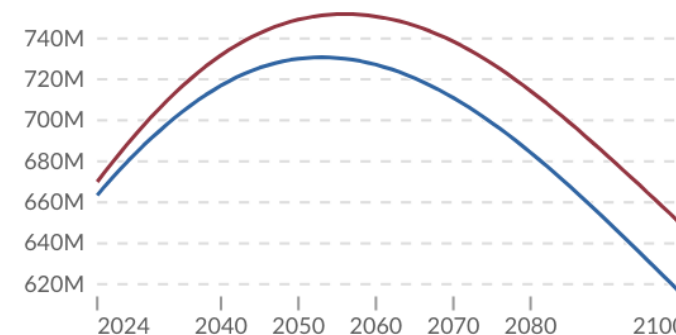
Europe (UN)

Northern America (UN)

Latin America and the Caribbean (UN)

2022

2100

Data source: UN, World Population Prospects (2022) and (2024) – [Learn more about this data](#)

OurWorldinData.org/population-growth | CC BY

Population, 2023

Our World
in Data

Future projections are based on the [UN medium scenario](#).

Table

Map

Line

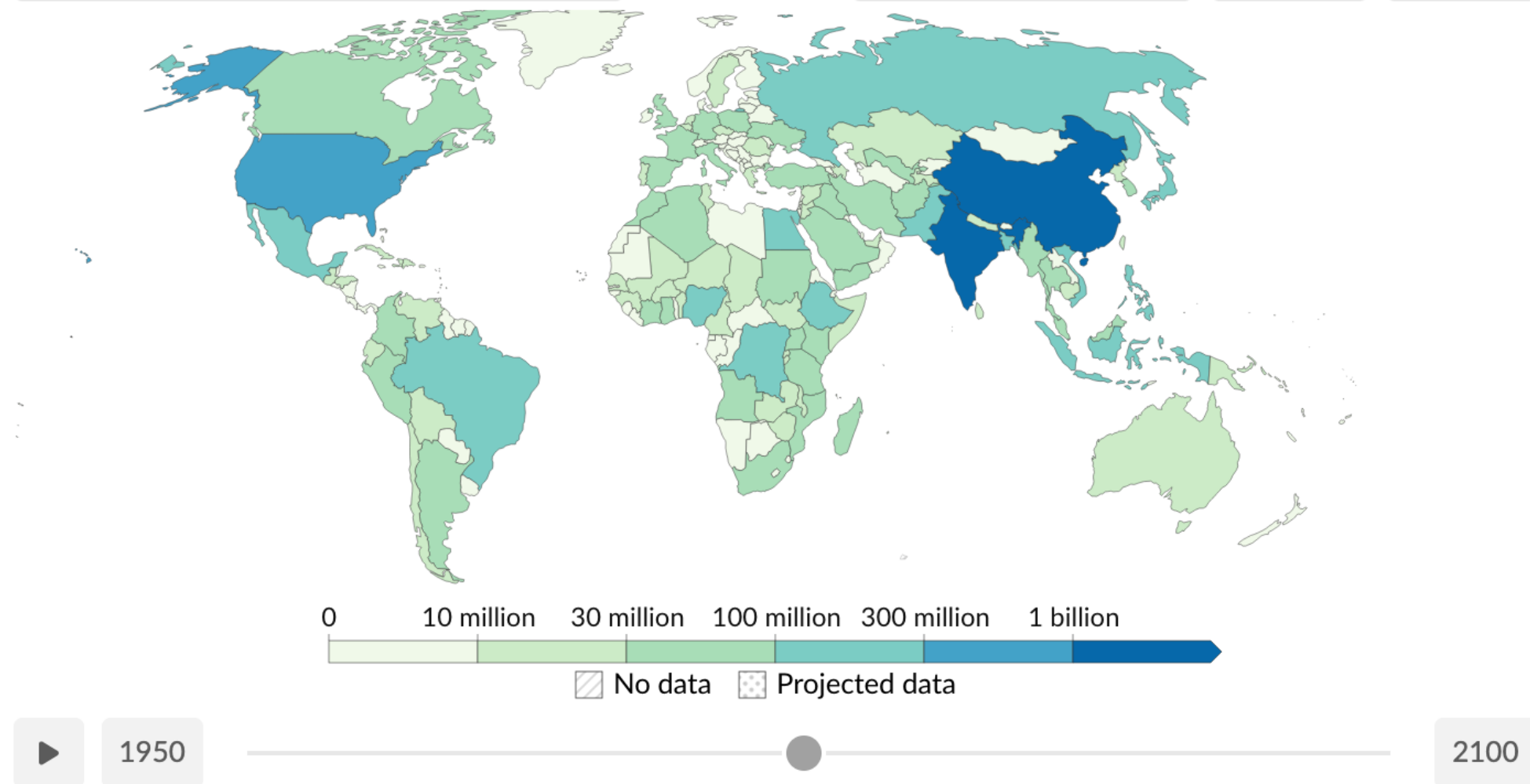
Bar

Zoom to...

2D

3D

Select

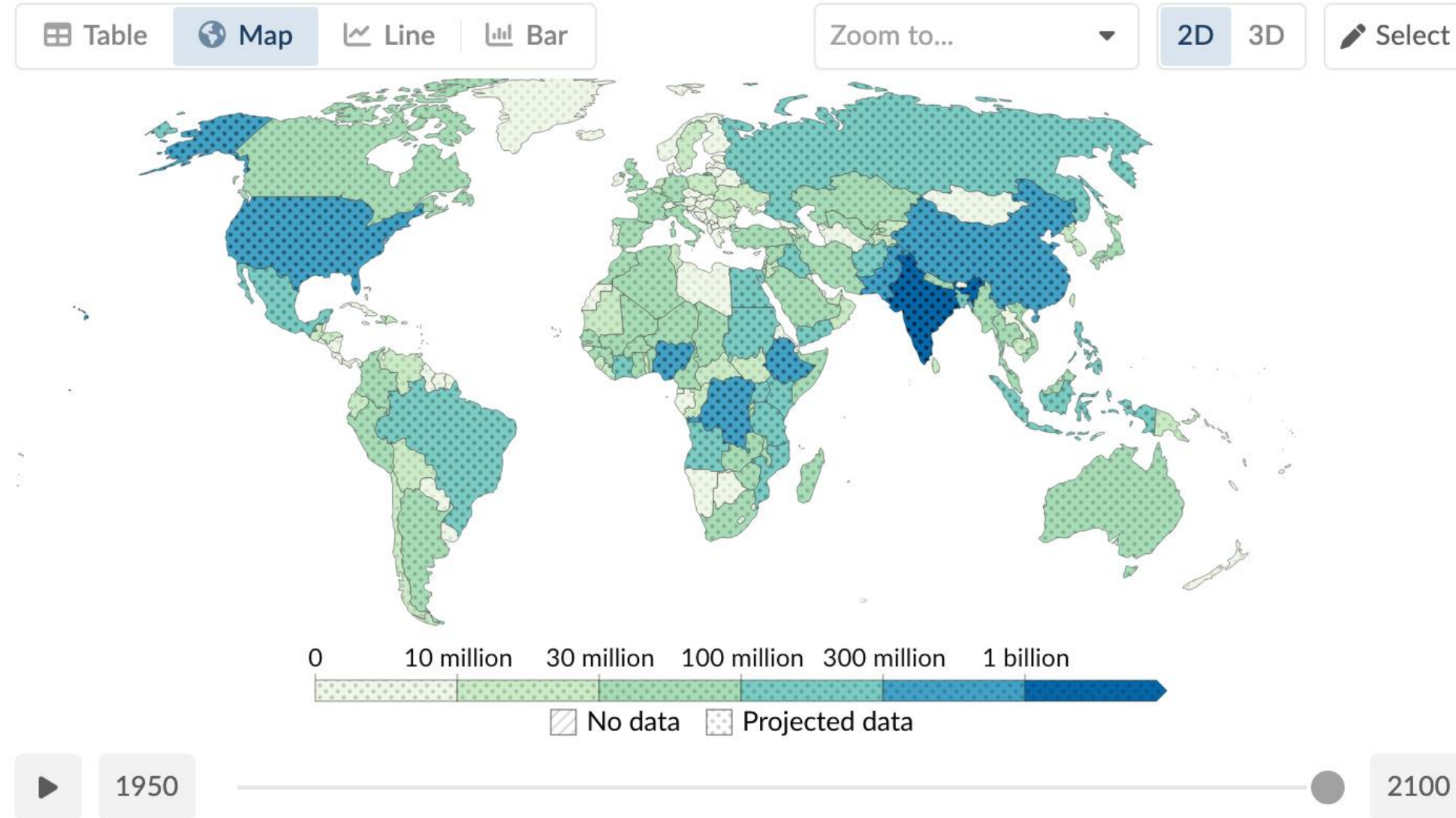
Data source: UN, World Population Prospects (2024) – [Learn more about this data](#)

OurWorldinData.org/population-growth | CC BY

Population, 2100

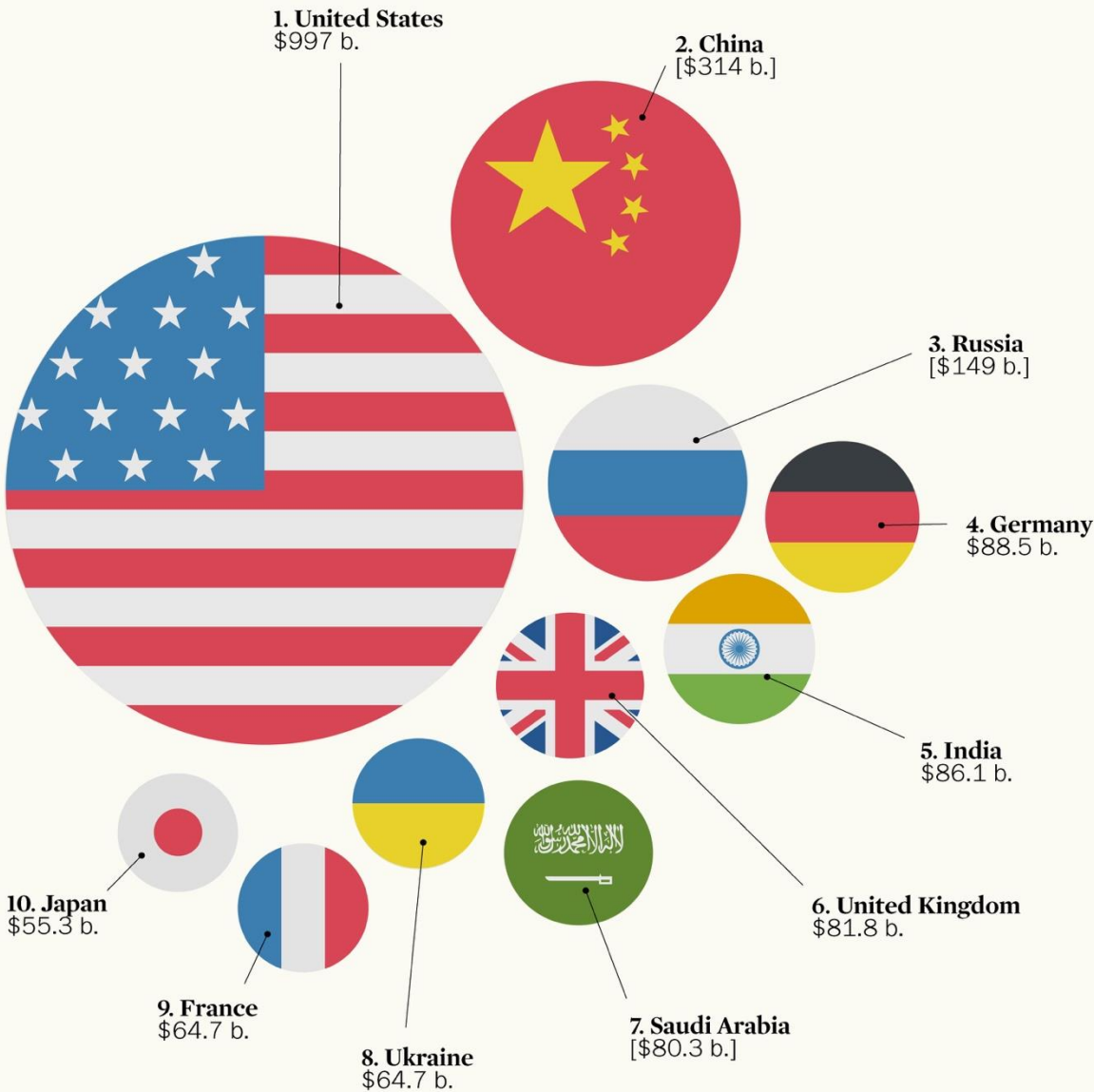
Future projections are based on the [UN medium scenario](#).

Data source: UN, World Population Prospects (2024) – [Learn more about this data](#)
OurWorldinData.org/population-growth | CC BY

The 10 largest military spenders in 2024

[] = estimated figure.
Note: Spending figures are in billions of US dollars, at current (2024) prices and exchange rates.
Source: SIPRI Military Expenditure Database, Apr. 2025.

NATO DEFENSE SPENDING

% OF REAL 2023 GDP

